

Tàxons nous (Animalia) publicats a Nemus

Enric Forner i Valls¹ & Vicent Gual i Ort²

1. Ateneu de Natura. C. Sant Roc, 125, 3r 5a, 12004, Castelló de la Plana. CE: forner-valls@gmail.com ORCID iD <https://orcid.org/0000-0002-9367-1318>

2. Ateneu de Natura. Av. Germans Bou, 6 8e 15a, 12003 Castelló de la Plana. CE: vgual65@gmail.com ORCID iD <https://orcid.org/0000-0002-3216-9826>

Han passat setze anys des de la publicació al juliol de 2003 del primer exemplar de la revista Nemus. Tot i les dificultats inicials, que van suposar un llarg període sense publicar números nous, des de la represa al 2012 s'ha vingut publicant amb metòdica puntualitat a la tardor de cada any. Enguany s'imprimeix el número 10. S'han produït canvis. S'ha eixamplat el nombre d'èditors i a l'inicial projecte de l'associació Ateneu de Natura es van afegir les associacions Grup Au d'Ornitologia i Paleontològica i Mineralògica d'Onda. Es va millorar la qualitat de l'edició amb el magnífic treball de maquetació de Miguel Tirado; es va optar per publicar en color, perquè en algunes disciplines, per exemple botànica o entomologia, el color és diagnòstic. El cost, però és molt més elevat. Aquests són aspectes purament materials però que s'han volgut tractar de forma acurada.

Que una revista s'edite quan està previst, sense, endarreriment; que la qualitat d'edició siga bona; que en format paper arribe a moltes institucions; i que en format digital estiga accessible perquè s'ha pres la decisió d'optar per l'Accés Obert (*Open Acces*), és a dir, l'accés, lliure, immediat i sense restriccions de material educatiu o acadèmic, per a tots els investigadors i els ciutadans interessats (disponible en Raco.cat, Latindex, Dialnet, repositori Universitat Jaume I o la pròpia WEB d'ADN), són condicions que poden fer-la atractiva als autors.

Però no és prou. S'ha hagut de millorar en el rigor científic, establint un procés de doble revisió de tots els treballs, primer intern pels cinc membres del consell editorial i després, superat aquest, si és el cas, la revisió externa per dos especialistes, pel sistema de doble cec. I, en aquest punt hem d'agrair a la gran quantitat de revisors, que sovint prèviament no coneixíem de res, i que han col·laborat en la tasca d'examinar amb rigor els treballs. És obvi, que en són una baula important i sense ells la revista actual que és Nemus, no ho seria. En un cert moment, fins i tot, havíem pensat de publicar, a mena d'agraïment, ara per l'aniversari, la llista completa, en els índex que publiquem en esta

edició. Però al remat per mantenir l'anonimat, perquè cap autor no lligue caps, hem optat per no fer-ho. Tanmateix, deixem expressat el nostre agraïment profund a tots ells.

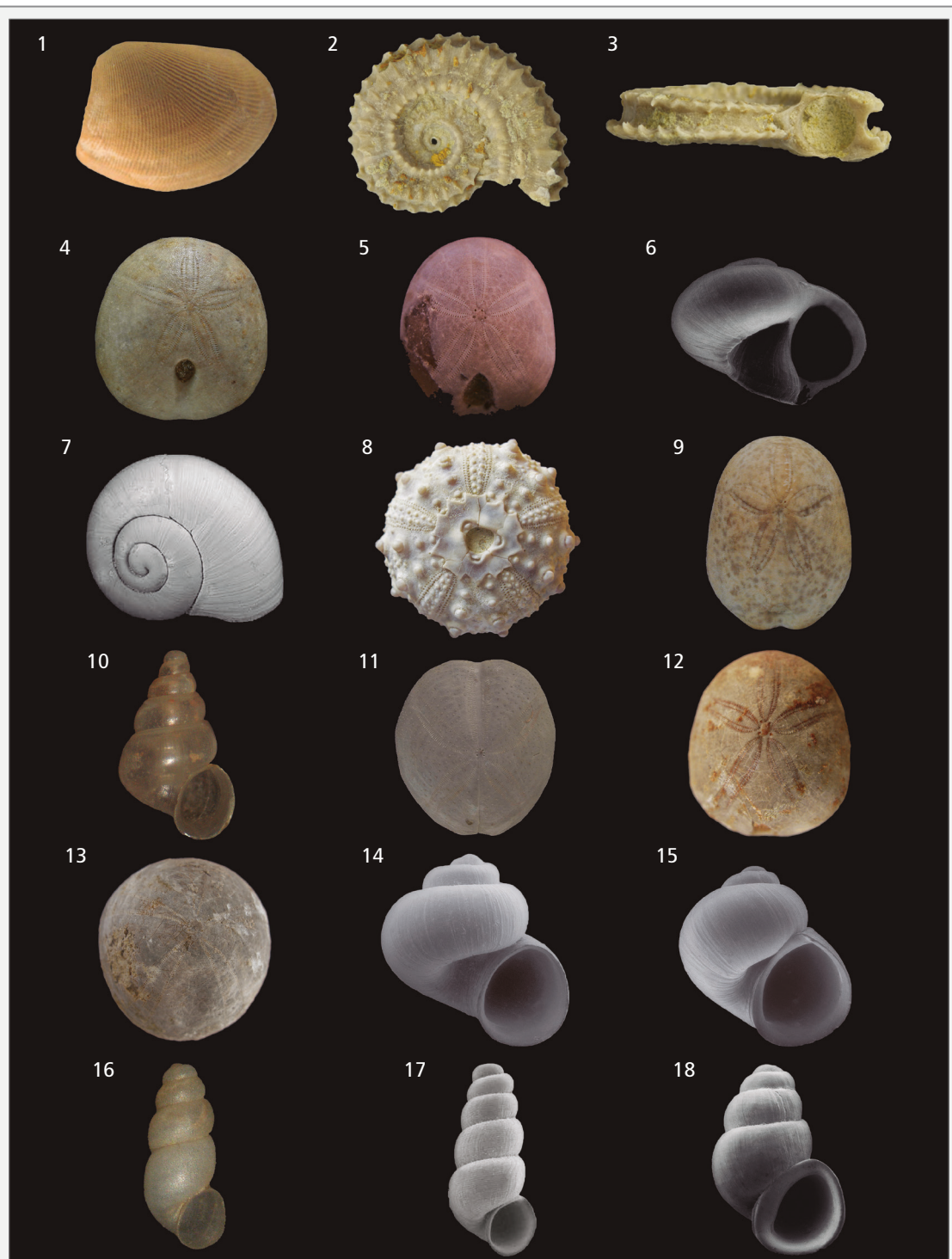
Els que sí que es poden anomenar i regraciar són els correctors lingüístics: Joan Castany i Àlvaro per als textos en català i en castellà; Carl Nugent per a l'anglès; Montserrat Jufresa Muñoz i Rubén Josep Montañés Gómez per als dubtes i correccions en llatí i la Real Academia Galega per esmenar els treballs en galleg.

Potser un dels registres més formals en el món científic és la descripció de tàxons nous, portadors de nom. Per a una revista modesta i culturalment compromesa com la nostra, és molt gratificant que en les seues pàgines s'hagen descrits associacions vegetals, varietats, híbrids, subespècies, espècies i gèneres nous.

Respecte al regne Animalia s'han descrit a Nemus 18 tàxons, 2 gèneres i 16 espècies; de 8 animals vius i 10 fòssils. El filum més representat és Mollusca, amb 11 descripcions, 1 de la classe Bivalvia i 10 de la Gastropoda (8 actuals i 2 fòssils). La resta de tàxons descrits són del filum Echinoderma, tots 7 de la classe Echinoidea i fòssils (Fig. 1; Taula 1).

La llengua emprada per les descripcions dels tàxons nous ha estat el català en 10 casos i l'anglès en els altres 8. La diagnosi (seguint la recomanació 13B, del CINZ) i també la descripció, des del núm. 5, quan l'article està redactat en una altra llengua també va en anglès. De fet, Nemus, en aquest aspecte, és una de les poques revistes del món que actualment està acomplint plenament la recomanació 13B del CINZ (2003): "*Els autors haurien de publicar les diagnosis dels nous tàxons en llengües àmpliament emprades internacionalment en zoologia. Les diagnosis també s'haurien de donar en llengües utilitzades a les regions relacionades amb els tàxons diagnosticats.*" És freqüent, avui en dia, l'incompliment de la segona part de la recomanació.

Mou a un petit orgull, que en alguna parcel·la, tot i que siga molt concreta, la revista Nemus, jugue ja un paper notable en l'escena mundial, com és el cas de la descripció d'equínids fòssils (Gual et al., 2019), on figura en segon lloc només per darrera de *Cretaceous Research*. Un altre cas en el qual la contribució de Nemus resulta rellevant és la millora del coneixement de la fauna de gasteròpodes menuts que viuen dins de les fonts de la península Ibèrica, de la mà dels malacòlegs com Quiñonero-Salgado, Rolàn, Alonso i Ruiz-Cobo. La nòmina completa dels autors que han publicat a la revista es pot consultar en aquest mateix

FIGURA 1. Els 18 tàxons nous (Animalia) descrits en els 9 primers números de la revista NEMUS. L'ordinal de la làmina és el mateix de la primera columna de les Taules 1 i 2.

The 18 new taxa (Animalia) described in the first 9 issues of NEMUS. The illustration ordinal is the same as the first column in Tables 1 and 2.

		New taxa	Authors, year				
O	T	Tàxon nou	Autors, any	N	C	V	L
1	E	<i>Acila (Truncacila) castagni</i>	Forner, 2012	2	B	F	C
2	G	<i>Calzadina</i>	Forner, 2014	4	G	F	C
3	E	<i>Calzadina segurai</i>	Forner, 2014	4	G	F	C
4	E	<i>Nucleolites usoi</i>	Forner, 2016	6	E	F	C
5	E	<i>Plagiochasma saurai</i>	Forner, 2016	6	E	F	C
6	G	<i>Navalis</i>	Quiñonero-Salgado&Rolán, 2017	7	G	A	A
7	E	<i>Navalis perforatus</i>	Quiñonero-Salgado&Rolán, 2017	7	G	A	A
8	E	<i>Goniopygus emmae</i>	Forner, 2017	7	E	F	C
9	E	<i>Petalobrissus ossoi</i>	Forner, 2017	7	E	F	C
10	E	<i>Palaospeum lopezsoriano</i>	Quiñonero-Salgado&Rolán, 2017	7	G	A	A
11	E	<i>Heteraster guali</i>	Forner, 2018	8	E	F	C
12	E	<i>Phyllobrissus garciavivesi</i>	Forner, 2018	8	E	F	C
13	E	<i>Conulus sanzgarciai</i>	Forner, 2018	8	E	F	C
14	E	<i>Islamia ayalga</i>	Ruiz-Cobo,Alonso,Quiñonero-Salgado&Rolán,2018	8	G	A	A
15	E	<i>Islamia pistrini</i>	Ruiz-Cobo,Alonso,Quiñonero-Salgado&Rolán,2018	8	G	A	A
16	E	<i>Spiralix (Burgosia) vetusta</i>	Quiñonero-Salgado,Alonso&Rolán, 2018	8	G	A	A
17	E	<i>Moitessieria pesanta</i>	Quiñonero-Salgado,Alonso&Rolán, 2019	9	G	A	A
18	E	<i>Spiralix tuba</i>	Quiñonero-Salgado,Alonso&Rolán, 2019	9	G	A	A

TAULA 1. Tàxons nous publicats a Nemus 1-9; regne: Animalia. Claus dels codis. Columna O (ordinal), número d'ordre. Columna T (tàxon), G: gènere; E: espècie. Columna N (Nemus), número de la revista. Columna C (Classe), B: Bivalvia; G: Gastropoda; E: Echinoidea. Columna V (Vida), F: fòssil; A: actual.; Columna L (llengua), C: català; A: anglès.

New taxon published in Nemus 1-9; kingdom: Animalia. Keys to codes. Column O (ordinal), order number; Column T (taxon), G: genus; E: species; Column N (Nemus), magazine issue. Column C (Class), B: Bivalvia; G: Gastropoda; E: Echinoidea. Column V (Life), F: fossil; A: extant. Column L (language), C: Catalan; A: English.

		New taxa		Holotype	Type locality
O	T	Tàxon nou	N	Holotip	Localitat tipus
1	E	<i>Acila (Truncacila) castagni</i>	2	MGB 59545	Pantà de Sitjar, Onda , País Valencià
2	G	<i>Calzadina</i>	4	Sp. tipus: <i>C. segurai</i>	Mas de Llorençós, Cabanes de l'Arc, País Valencià
3	E	<i>Calzadina segurai</i>	4	MGB 64872	Mas de Llorençós, Cabanes de l'Arc, País Valencià
4	E	<i>Nucleolites usoi</i>	6	MGB 73982	Barranc de la Torre Folch, el Forcall, País Valencià
5	E	<i>Plagiochasma saurai</i>	6	MGB 73986	Barranc de la Torre Folch, el Forcall, País Valencià
6	G	<i>Navalis</i>	7	Sp. tipus: <i>N.perforatus</i>	Fuente del Hambre, Segorbe, País Valencià
7	E	<i>Navalis perforatus</i>	7	MZB (2016-3466)	Fuente del Hambre, Segorbe, País Valencià
8	E	<i>Goniopygus emmae</i>	7	MGB 82404	Merija, Moyenne Moulouya, Marroc
9	E	<i>Petalobrissus ossoi</i>	7	MGB 82407	Merija, Moyenne Moulouya, Marroc
10	E	<i>Palaospeum lopezsoriano</i>	7	MNCN 15.05/200007H	Fuente del Hambre, Segorbe, País Valencià
11	E	<i>Heteraster guali</i>	8	MGB 87213	Mas de les Argiles, Vallibona, País Valencià
12	E	<i>Phyllobrissus garciavivesi</i>	8	MGB 87257	Pantà de Sitjar, Onda , País Valencià
13	E	<i>Conulus sanzgarciai</i>	8	MGB 78176	Les Males Terres, Coratxà, País Valencià
14	E	<i>Islamia ayalga</i>	8	MZB 2018-0507	Cave (spring) of Caldueñín, Caldueñín, Llanes, Asturias
15	E	<i>Islamia pistrini</i>	8	MZB 2018-0509	Spring of el Molino Viejo de Ruiseñada, Comillas, Cantabria
16	E	<i>Spiralix (Burgosia) vetusta</i>	8	MZB 2018-0511	Fuente Vieya, Palaciós, Lena, Asturias
17	E	<i>Moitessieria pesanta</i>	9	MZB 2019-0010	Font de les Molleres, Sant Joan les Fonts, Catalunya
18	E	<i>Spiralix tuba</i>	9	MZB 20190012	Font dels Rossegadors, la Pobra de Benifassà, País Valencià

TAULA 2. Holotip i localitat tipus dels tàxons nous publicats a Nemus 1-9 (regne: Animalia). Claus dels codis. MGB o MZB: Museu de Ciències Naturals de Barcelona; MNCN: Museo Nacional de Ciencias Naturales, Madrid.

Holotype and type locality of new taxon published in Nemus 1-9 (kingdom: Animalia). Keys to codes. MGB or MZB: Museum of Natural Sciences of Barcelona; MNCN: National Museum of Natural Sciences, Madrid

ANIMALIA	LSID ZOOBANK TÀXON/TAXA	LSID ZOOBANK ARTICLE/PAPER
Tàxon nou/new taxa	urn:lsid:zoobank.org:act:	urn:lsid:zoobank.org:pub:
<i>Acila (Truncacila) castagni</i>	3DC170B1-EBF2-4686-93DD-89274EF8190C	B79F422A-083A-4BB6-8D1A-2C81F4A9033F
<i>Calzadina</i>	C1388AB2-DCA5-4E70-B68E-074B23A36BFC	4A9ED94E-BD85-4806-A505-1233DA9C32A2
<i>Calzadina segurai</i>	501456D0-E18F-4015-9516-6E5B3FBE9570	4A9ED94E-BD85-4806-A505-1233DA9C32A2
<i>Nucleolites usoi</i>	A8D76457-F78F-43F7-83CB-C4A77E74CC3D	E5A134A8-711F-4AEB-AA14-8902E3B2EE3C
<i>Plagiochasma saurai</i>	3A17BFB0-D274-49EC-BB33-9BE7E2A05E4E	E5A134A8-711F-4AEB-AA14-8902E3B2EE3C
<i>Navalis</i>	4A8C8837-3850-46FF-BFA1-4BC58B73A895	C4200356-7C94-4F4A-B74E-6875610F8647
<i>Navalis perforatus</i>	6466CA88-A514-4BFD-AFC6-D846A6DAC477	C4200356-7C94-4F4A-B74E-6875610F8647
<i>Goniopygus emmae</i>	FD19A148-F015-48B2-AC97-565981ED55DF	BFC52B7E-1BC6-4181-B87F-0426FC823352
<i>Petalobrius ossoi</i>	29F0679A-9545-4625-B038-97138DD59474	BFC52B7E-1BC6-4181-B87F-0426FC823352
<i>Palaospeum lopezsorianoii</i>	95FCBA47-CA22-4B0F-9A6B-77F56C1C6408	575F52DC-A6C8-46C6-8768-3CA06026078
<i>Heteraster guali</i>	4E59F297-93E8-4B7C-8B56-7C656DD23348	3CACEF1B-C5AB-4079-9EB4-FD26EE929372
<i>Phyllobrius garciavivesi</i>	9A488A7-DF6A-43C4-894F-42BF34737CAD	D0296A42-4CAF-430E-B571-A780607EBECE
<i>Conulus sanzgarciai</i>	5CF5441B-1353-4652-8290-CFB66966CA60	5AB41261-1BD4-4515-BECF-595719228C88
<i>Islamia ayalga</i>	09A8B819-07E3-4F8E-A625-9090CF166A04	F9657493-F635-4D05-97E4-B87D9089576
<i>Islamia pistrini</i>	8FFF83F9-19CA-4928-9CCD-FB0A4235AB7F	F9657493-F635-4D05-97E4-B87D9089576
<i>Spiralix (Burgosia) vetusta</i>	BCC0C6ED-BE53-4765-A327-D4B5A6B29889	6C9B6B23-2D7F-4B8A-BE3A-38955AD48C87
<i>Moitessieria pesanta</i>	1507ED16-18F7-4455-ABAF-B5B1CFD388C6	34432D81-D083-42DF-9BCF-AEFCFA3425383
<i>Spiralix tuba</i>	F13F1539-64E0-4E43-A8E5-55D92B2DB114	354C8767-A947-400B-B67F-87EA82CCC973

TAULA 3. Codis (LSID) del registre en ZooBank dels nous tàxons descrits a Nemus 1-9, tant del tàxon nou com de l'article on s'ha descrit.

Codes (LSID) of the ZooBank record of the new taxon described in Nemus 1-9, both of the new taxon and of the article in which it has been described.

número en els índex elaborats a cura de Gual (2020). La més restringida dels descriptors es recull en la Taula 1, en allò que es refereix al regne Animalia. Sense autors no hi ha revista. Totes les persones que ens han remès treballs per publicar són la peça bàsica i necessària de Nemus, elles són Nemus, han bastit Nemus.

A partir de l'any 2000, el CINZ (2003: article 16.4) obliga a designar un holotip i dipositar-lo en una col·lecció d'una institució que compleixi els requisits de la recomanació 16C. L'acompliment del CINZ, com no podia ser d'altra manera, es considera per part dels editors un requisit indispensable que s'ha d'exigir als autors que volen publicar els seus treballs a Nemus. A la Taula 2 s'han llistat els holotips i les localitats tipus dels 18 tàxons (Animalia) descrits en articles publicats a Nemus.

El Codi Internacional de Nomenclatura Zoològica (CINZ), en la quarta edició, que està vigent des de l'1 de gener de 2000, fomentava en la seua recomanació 8A que els nous noms científics entren en el *Zoological Record*, (ICZN, 2003), és a dir, que es registren els tàxons nous i les obres que contenen les descripcions al ZooBank. A més, la recomanació 8D, eixamplava la responsabilitat dels autors també a redactors i editors, insistint en la responsabilitat "de publicar-los d'acord amb el Codi de manera ben palesa". També es

recomanava vivament (ICNZ, 1993: Recomnació 8B) la publicació de la primera vegada d'un nom científic en una obra de paper imprès. Però, això ha canviat. Les esmenes que han entrat en vigor l'1 de gener de 2012, han fet possible publicar només electrònicament el treball (ICZN, 2013), sempre que s'acompleixen estrictament algunes condicions, entre elles el registre previ en ZooBanc i la publicació del número de registre en l'article descriptor. Potser que aquesta circumstància, la de fer obligatori el registre previ del tàxon nou en ZooBanc, obri la porta en el futur a canviar la recomanació per obligatorietat, també per a les publicacions en paper. Els editors de Nemus han considerat que calia fer cas de la mera recomanació com si fos obligatòria ja i el propi editor s'ha de preocupar pel registre en ZooBanc del tàxon nou publicats en la revista, quan no ho fan els autors. En la Taula 3 es recullen els números (LSID) registrats en ZooBank, tant dels tàxons nous com dels articles que contenen les descripcions.

Bibliografia

ICZN (International Commission on Zoological Nomenclature).

2003. Codi Internacional de Nomenclatura Zoològica. Quarta edició. Vigent a partir de 01/01/2000. Traducció al català de Xavier Bellés. 166 pp. Institut d'Estudis Catalans. Barcelona.

ICZN (International Commission on Zoological Nomenclature).

2013. Enmienda de los artículos 8, 9, 10, 21 y 78 del Código

Internacional de Nomenclatura Zoológica para ampliar y refinar el método de publicación. Traducció al castellà de Miguel Ángel Alonso Zaragoza, membre de la CINZ. Boletín de la Asociación Española de Entomología, 37 (1-2): 3-16.

Gual, V. 2020. Llistats de consulta dels nou primers números de Nemus (treballs, autors, mots clau, topònims i tàxons). Nemus, 10.

Gual, V., Segura, J. & Forner, E. 2019. Sobre la descripció d'espècies noves de la classe Echinoidea (Echinodermata) durant el període 2014-2018. Nemus, 9: 74-86.

Tàxons nous (Plantae) publicats a Nemus

P. Pablo Ferrer-Gallego^{1*}, Roberto Roselló², José Gómez³, Emilio Laguna¹ & Juan B. Peris²

1. Servei de Vida Silvestre, Centre per a la Investigació i Experimentació Forestal (CIEF), Generalitat Valenciana.

Av. Comarques del País Valencià 114, 46930 Quart de Poblet (València) *e-mail: flora.cief@gva.es

2. Departament de Botànica, Facultat de Farmàcia, Universitat de València. Av. Vicent Andrés Estellés, s/n. E-46100 Burjassot (València).

3. Instituto Botánico, Sección de Sistemática, Etnobiología y Educación. Universidad de Castilla-La Mancha, Avenida de la Mancha s/n, E-02006, Albacete.

La revista Nemus s'ha constituït per dret propi com un vector de comunicació de gran rellevància per a la botànica valenciana. És una revista amb rigor en la revisió dels manuscrits així com en la fase d'edició, i que també té molta cura del component plàstic que il·lustra el contingut científic. Al llarg dels nou números que Nemus duu publicats, s'hi han descrit un total d'onze plantes noves per a la ciència, una subespècie, quatre nothoespècies i sis varietats dins dels nous híbrids presentats; a més, s'hi ha proposat una nothosecció nova dins del gènere *Centaurea* L. Un total de nou plantes han sigut descrites dins de la família de les compostes (*Asteraceae*, *Compositae*), i dos en la família de les labiades (*Labiatae*, *Lamiaceae*) (Mansanet-Salvador et al., 2016; Oltra Benavent & Ferrer-Gallego, 2017; Ferrer-Gallego et al., 2017, 2019; Roselló et al., 2018). D'altra banda, s'han presentat sis noves propostes nomenclaturals, entre les quals destaquem un nou nom per a un sinònim de reemplaçament, proposat en origen per Cavanilles el 1795. Aquestes novetats nomenclaturals es concreten dins dels gèneres *Centaurea* i *Cheirolophus* Cass. (Ferrer-Gallego et al., 2014, 2017). Finalment, s'hi han proposat dos nous sintàxons per a descriure sengles comunitats vegetals localitzades a Castelló, amb les respectives localitats dels inventaris tipus a l'ermita de les Santes (Cabanes de l'Arc) i al barranc de les Nogueretes (Villamalur) (Roselló et al., 2015; 2016).

Els espècimens tipus dels tàxons descrits romanen

conservats als herbaris ABH (Departament de Ciències Ambientals i Recursos Naturals, Universitat d'Alacant), BC (Institut Botànic de Barcelona), MA (Real Jardín Botánico de Madrid) i VAL (Jardí Botànic, Universitat de València) (acrònims segons Thiers, 2020). Hi ha un total de 37 espècimens tipus, dels quals onze són holotips, huit isotips i 18 paratips. A l'herbari VAL se'n conserven 27 tipus (11 dels quals són holotips i 16 paratips), a l'ABH se'n conserven tres tipus (dos isotips i un paratip), al BC se'n conserven tres tipus (dos isotips i un paratip) i per fi a l'herbari MA se'n conserven quatre isotips.

Els espècimens tipus dels tàxons descrits procedeixen de Castelló, Alacant i Albacete. De Castelló se n'han descrit un total de sis, més una planta d'Alacant i quatre d'Albacete. Les descripcions foren publicades entre els anys 2016 i 2019, tres de les quals descrites el 2016, cinc el 2017, dos el 2018, i una el 2019. Les noves propostes nomenclaturals foren editades en dos dels volums de Nemus publicats fins ara, concretament als números 4 i 7 corresponents als anys 2014 i 2017, respectivament.

En total han sigut huit els autors que hi han participat en la descripció dels nous tàxons, sis en les noves propostes nomenclaturals, i sis en la descripció dels dos nous sintàxons. La llengua emprada en la descripció de tots els tàxons ha sigut el català. Les descripcions i/o diagnòsi han estat publicades en anglès i en llatí.

Nous tàxons i nothotàxons descrits (per ordre cronològic)

Centaurea* nothosect. *Calciseridia R. Roselló, P. P. Ferrer, C. J. Mansanet-Salvador, Gómez Nav., E. Laguna & J. B. Peris, Nemus 6: 75 (2016)
[= sect. *Calcitrapa* (Heister ex Fabr.) DC. × sect. *Seridia* (Juss.) DC.]

Centaurea* ×*sanchisiana Gómez Nav., C. J. Mansanet-Salvador, P. P. Ferrer, R. Roselló, E. Laguna & J. B. Peris, Nemus 6: 75 (2016)
[= *C. aspera* × *C. bofilliana*]
(*Compositae*)

Ind. loc.: Espanya. Albacete: Casas de Ves, 30SXJ432461, 692 m, xicotet terraplè junt a la tanca circumdant de la depuradora d'aigües residuals, *inter parentes*.
Holotypus: VAL 229991.

Paratypi: VAL 231045; BC 990267.

Centaurea* × *sanchisiana* var. *malvarosae R. Roselló, P. P. Ferrer, C. J. Mansanet-Salvador, Gómez Nav., E. Laguna & J. B. Peris, *Nemus* 6: 76 (2016)

[= *C. aspera* var. *subinermis* × *C. bofilliana*]

(*Compositae*)

Ind. loc.: Espanya. Castelló: Borriana, 30SYK5117, 2 m, platja de l'Arenal a l'altura de la Malvarosa, *inter parentes*.

Holotypus: VAL 229992.

Isotypus: BC 990268.

Centaurea* × *sanchisiana* var. *pectiniformis R. Roselló, P. P. Ferrer, C. J. Mansanet-Salvador, Gómez Nav., E. Laguna & J. B. Peris, *Nemus* 6: 77 (2016)

[= *C. aspera* var. *subinermis* × *C. bofilliana*]

(*Compositae*)

Ind. loc.: Espanya. Castelló: Borriana, 30SYK5117, 2 m, platja de l'Arenal a l'altura de la Malvarosa, sobre arenes consolidades lleugerament nitrificades, *inter parentes*, 21-V-2016.

Holotypus: VAL 231044.

Isotypus: BC.

Centaurea* × *maritima* nothosubsp. *borrianensis R. Roselló, P. P. Ferrer, E. Laguna, A. Guillén, Gómez Nav. & J. B. Peris, *Nemus* 7: 86 (2017)

[= *C. aspera* subsp. *aspera* × *C. seridis* subsp. *jacobi*]

(*Compositae*)

Ind. loc.: Espanya. Castelló: Borriana, platja del Grau, 30SYK5117, 4 m, sòls arenosos antropitzats, *inter parentes*, 7-IV-2014.

Holotypus: VAL 229993.

Isotypus: MA.

Centaurea* × *maritima* nothosubsp. *borrianensis* var. *erectispina R. Roselló, P. P. Ferrer, E. Laguna, A. Guillén, Gómez Nav. & J. B. Peris, *Nemus* 7: 89 (2017)

[= *C. aspera* subsp. *aspera* × *C. seridis* subsp. *jacobi*]

(*Compositae*)

Ind. loc.: Espanya. Castelló, Borriana, platja del Grau, 30SYK5117, 4 m, sòls arenosos antropitzats, *inter parentes*, 30-IV-2015.

Holotypus: VAL 229995.

Isotypus: MA.

Centaurea* × *maritima* nothosubsp. *borrianensis* var. *horizontalis R. Roselló, P. P. Ferrer, E. Laguna, A. Guillén, Gómez Nav. & J. B. Peris, *Nemus* 7: 90 (2017)

[= *C. aspera* subsp. *aspera* × *C. seridis* subsp. *jacobi*]

(*Compositae*)

Ind. loc.: España, Castellón, Borriana, platja del Grau, 30SYK5117, 4 m, sòls arenosos antropitzats, *inter parentes*, 30-IV-2015.

Holotypus: VAL 229996.

Centaurea* × *maritima* nothosubsp. *borrianensis* var. *nasturtiifolia R. Roselló, P. P. Ferrer, E. Laguna, A. Guillén, Gómez Nav. & J. B. Peris, *Nemus* 7: 91 (2017)

[= *C. aspera* subsp. *aspera* × *C. seridis* subsp. *jacobi*]

Ind. loc.: Espanya. Castelló, Borriana, zona del Serradal, pel camí la Ratlla, 30SYK4814, 1 m, sòls arenosos amb còdols, antropitzat, a prop de la voramar, *inter parentes*, 13-V-2014.

Holotypus: VAL 229994.

Isotypus: MA.

Sideritis* × *saforensis J. E. Oltra & P. P. Ferrer, *Nemus* 7: 102 (2017)

[= *S. dianica* × *S. tragoriganum*]

(*Labiatae*)

Ind. loc.: Espanya. Alacant: l'Orxa, 30SYJ3604, ad 694 m alt., senda de la Font dels Olbis al pla de la Nevera, pr. cova Negra, *inter parentes*, 3-IV-2015.

Holotypus: VAL 232501.

Isotypus: ABH 76357.

Sideritis* × *puiggariana* nothosubsp. *sorianoii R. Roselló, P. P. Ferrer, J. Gómez, E. Laguna & J. B. Peris, *Nemus* 8: 103 (2018)

[= *S. bourgaeana* × *S. tragoriganum* subsp. *mugronensis*]

(*Labiatae*)

Ind. loc.: Espanya, Albacete: entre Montealegre del Castillo i Fuenteálamo, en un matollar, *inter parentes*, 30SXH412893, 15-VI-2017.

Holotypus: VAL 235474.

Isotypi: ABH; MA.

Paratypi: ABH, VAL 235476.

Sideritis* × *puiggariana* nothosubsp. *sorianoii* var. *brevispicata R. Roselló, P. P. Ferrer, J. Gómez, E. Laguna & J. B. Peris, *Nemus* 8: 104 (2018)

[= *S. bourgaeana* × *S. tragoriganum* subsp. *mugronensis*]

(*Labiatae*)

Ind. loc.: Espanya, Albacete: entre Montealegre del Castillo i Fuenteálamo, en un matollar, *inter parentes*, 30SXH412893, 15-VI-2017.

Holotypus: VAL 235475.

Paratypus: VAL 235477.

Teucrium expassum* subsp. *meridionale P. P. Ferrer, R. Roselló, Gómez Nav., E. Laguna & J. B. Peris, *Nemus* 9: 28 (2019)
(*Labiatae*)

Ind. loc.: Albacete, Higuera, pr. Punta de Gira Valencia, 30SXJ404172, 1185 m, 30-VI-2010.

Holotypus: VAL 241898.

Paratypi: VAL 201476; VAL 25595; VAL 63330; VAL 39728; VAL 37498; VAL 37529; VAL 37591; VAL 37505; VAL 205940; VAL 218580; VAL 62644; VAL 102447; VAL 102963.

Noves combinacions, noms nous i canvis d'estatus taxonòmic (per ordre cronològic)

Cheirolophus cavanillesianus P. P. Ferrer, R. Roselló, Gómez Nav., A. Guillén, E. Laguna & J. B. Peris, *Nemus* 4: 30 (2014)

[≡ *Centaurea virgata* Cav., *Icon.* 3: 16, làmina 230 (IV-1795), nom. illeg.] [nom reemplaçat]

(*Compositae*)

Cheirolophus cavanillesianus* subsp. *capillifolius (Sandwith ex Lacaita) P. P. Ferrer, R. Roselló, Gómez Nav., A. Guillén, E. Laguna & J. B. Peris, *Nemus* 4: 30 (2014)

[≡ *Centaurea intybacea* Lam. var. *capillifolia* Sandwith ex Lacaita in *Cavanillesia* 3: 24 (1930)]

(*Compositae*)

Centaurea seridis* subsp. *jacobi (Dufour) P. P. Ferrer, R. Roselló, E. Laguna, A. Guillén, Gómez Nav. & J. B. Peris, *Nemus* 7: 82 (2017)

[≡ *Centaurea jacobi* Dufour in *Bull. Soc. Bot. France* 7: 348 (1860)]

(*Compositae*)

Centaurea ×maritima* nothosubsp. *oblanceolata (Merle, Garmendia & Ferriol) P.P. Ferrer, R. Roselló, E. Laguna, A. Guillén, Gómez Nav. & J.B. Peris, *Nemus* 7: 85 (2017)

[≡ *Centaurea ×subdecurrens* nothosubsp. *oblanceolata* Merle, Garmendia & Ferriol in *Fl. Montiber.* 44: 67 (2010)]

(*Compositae*)

Centaurea ×maritima* nothosubsp. *segobricensis (Pau) P. P. Ferrer, R. Roselló, E. Laguna, A. Guillén,

Gómez Nav. & J. B. Peris, *Nemus* 7: 85 (2017)

[≡ *Centaurea ×segobricensis* Pau in *Broteria*, *Sér. Bot.* 22: 118 (1926)]

(*Compositae*)

Centaurea ×maritima* nothosubsp. *segobricensis* var. *aemiliae (Font Quer) P. P. Ferrer, R. Roselló, E. Laguna, A. Guillén, Gómez Nav. & J. B. Peris, *Nemus* 7: 86 (2017)

[≡ *Centaurea ×aemiliae* Font Quer in *Mem. Mus. Ci. Nat. Barcelona*, *Ser. Bot.* 1(2): 13 (1924)]

(*Compositae*)

Nous sintàxons (per ordre cronològic)

Teucrio muletii-Brachypodietum retusi R. Roselló, P.P. Ferrer, Gómez Nav., E. Laguna & J.B. Peris, *Nemus* 5: 9-15 (2015)

Ind. loc.: ermita de les Santes (Cabanes).

Polycarpo diphylli-Psiluretum incurvi R. Roselló, J. R. Vázquez, P. P. Ferrer, E. Laguna, Gómez Nav. & J. B. Peris, *Nemus* 6: 130 (2016)

Ind. loc.: barranc *Las Nogueretas* (Villamalur).

Bibliografia

Ferrer-Gallego, P. P., Roselló, R., Gómez, Guillén, A., Laguna, E. & Peris, J. B. 2014. Notes taxonòmiques i nomenclaturals en el gènere *Cheirolophus* Cass. (Asteraceae, Centaureinae). *Nemus*, 4: 27-42.

Ferrer-Gallego, P. P., Roselló, R., Gómez, J., Laguna, E. & Peris, J. B. 2019. *Teucrium expassum* subsp. *meridionale*, subsp. nov. (sect. *Polium* (Mill.) Schreb., Labiatae), un tàxon nou per a la flora ibèrica. *Nemus*, 9: 27-43.

Ferrer-Gallego, P. P., Roselló, R., Laguna, E., Guillén, A., Gómez, J. & Peris, J. B. 2017. Apunts nomenclaturals per al gènere *Centaurea* L. Sect. *Seridia* (Juss.) DC. (Asteraceae). El complex d'hibridació entre *C. aspera* L. i *C. seridis* L. *Nemus*, 7: 73-98.

Mansanet-Salvador, C. J., Ferrer-Gallego, P. P., Gómez, J., Roselló, R., Laguna, E. & Peris, J. B. 2016. *Centaurea ×sanchisiana* nothosp. nov. (Asteraceae), un nou híbrid per a la flora ibèrica. *Nemus*, 6: 73-91.

Oltra Benavent, J. E. & Ferrer-Gallego, P. P. 2017. *Sideritis ×saforensis* (Sect. *Sideritis*, Labiatae) un híbrid nou per a la flora peninsular ibèrica. *Nemus*, 7: 99-103.

Roselló, R., Ferrer-Gallego, P. P., Gómez, J., Laguna, E. & Peris, J. B. 2015. Un nou llistonar (*Teucrio muletii-Brachypodietum retusi* ass. nova) per a la província de Castelló (Espanya). *Nemus*, 5: 9-15.

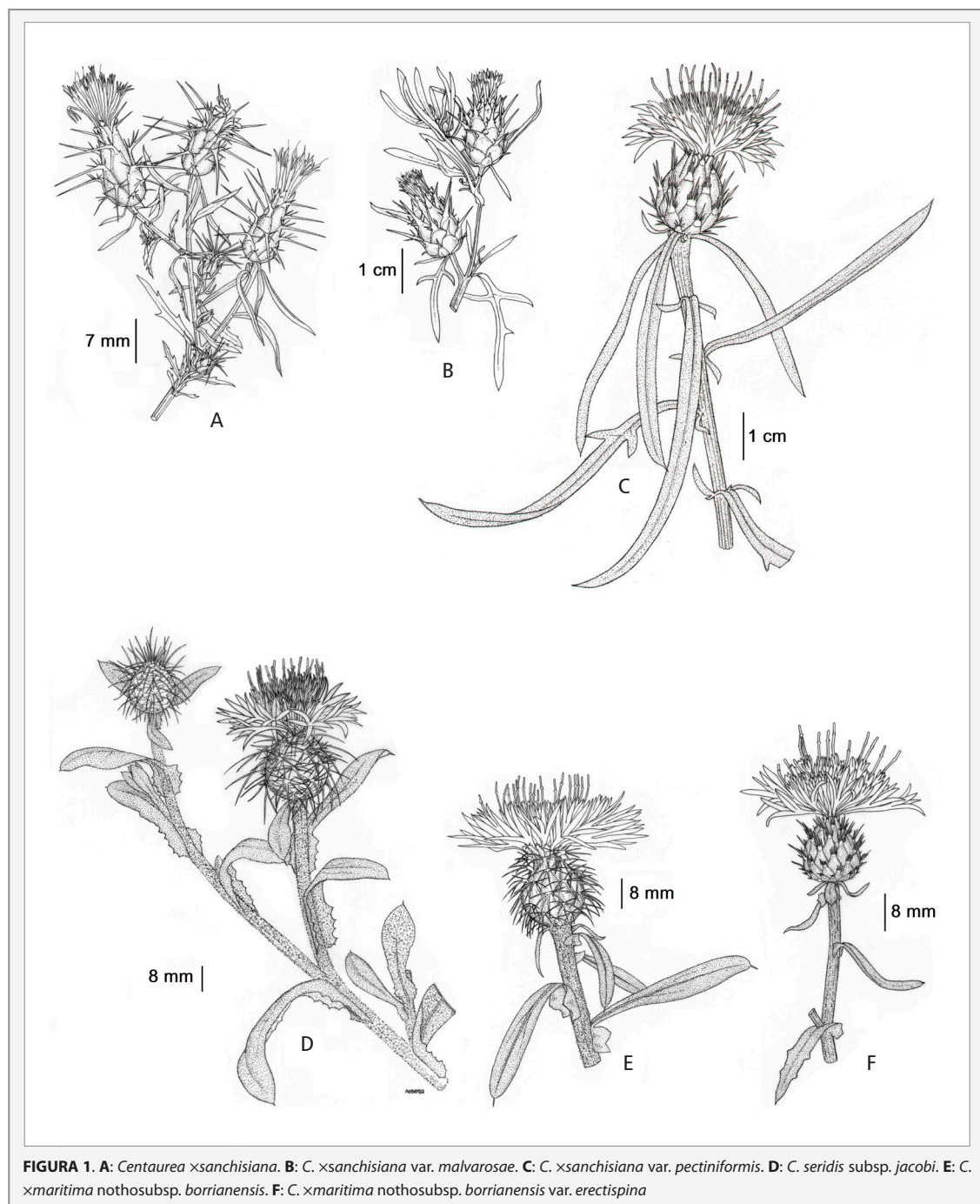
Roselló, R., Vázquez, J. R., Ferrer-Gallego, P. P., Laguna, E., Gómez Navarro, J. & Peris, J. B. 2016. Una nova gespa terofítica (*Polycarpo diphylli-Psiluretum incurvi*, ass. nova) de la serra d'Espadà i voltants (Castelló, Espanya). *Nemus*, 6: 129-136.

Roselló, R., Ferrer-Gallego, P. P., Gómez, J., Laguna, E. & Peris, J. B.

B. 2018. Novetats sobre *Sideritis xpuiggariana* (Labiatae). *Nemus*, 8: 101-114.

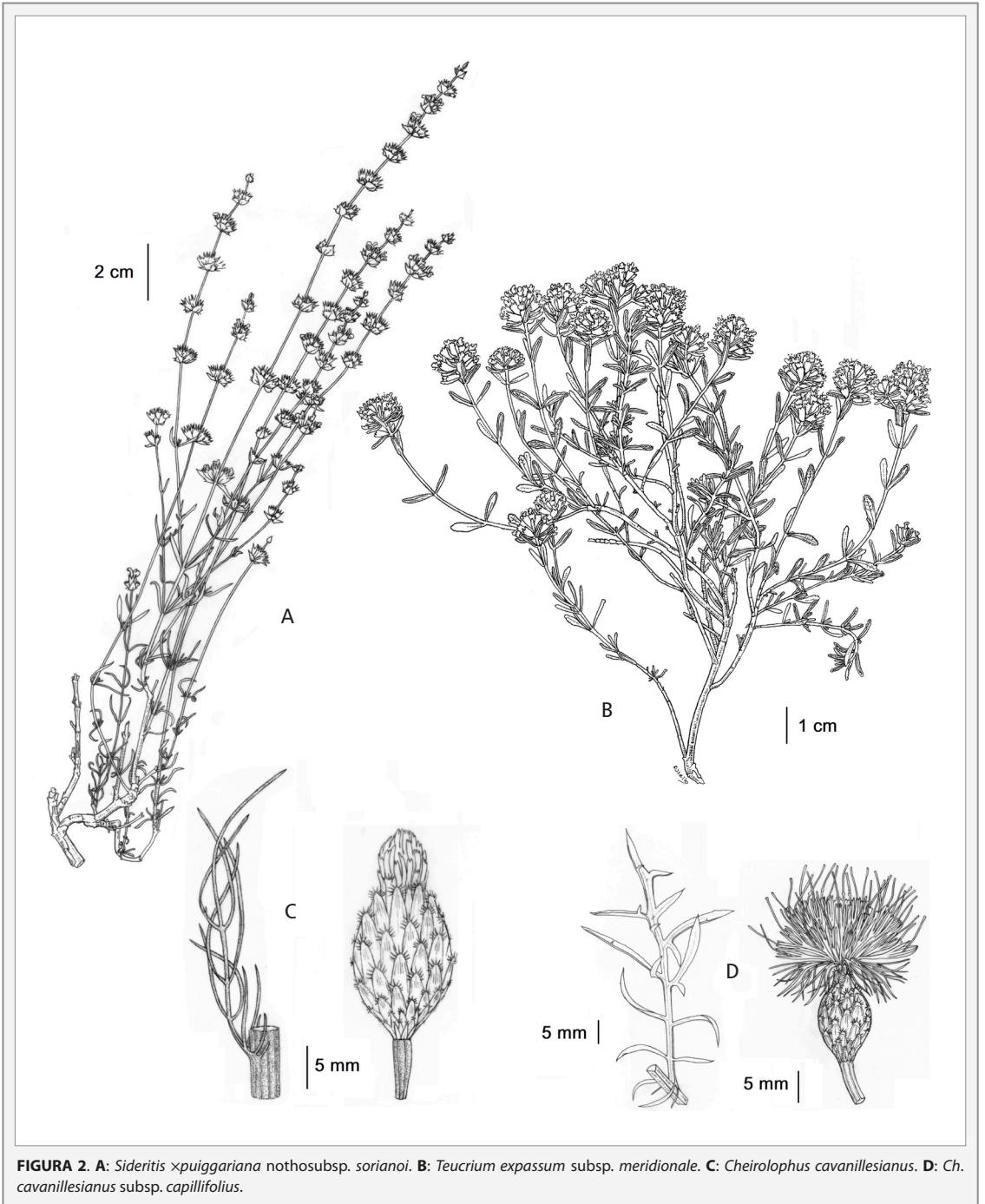
Thiers, B. 2020. Index Herbariorum: A global directory of public

herbaria and associated staff. New York Botanical Garden's Virtual Herbarium. Available from: <https://www.nybg.org/science-project/index-herbariorum-upgrade/>

FIGURA 1. A: *Centaurea xsanchisiana*. B: *C. xsanchisiana* var. *malvarosae*. C: *C. xsanchisiana* var. *pectiniformis*. D: *C. seridis* subsp. *jacobii*. E: *C. xmaritima* nothosubsp. *borrianensis*. F: *C. xmaritima* nothosubsp. *borrianensis* var. *erectispina*

FIGURA 2. A: *Sideritis xpuiggariana* nothosubsp. *sorianoi*. B: *Teucrium expassum* subsp. *meridionale*. C: *Cheirolophus cavanillesianus*. D: *Ch. cavanillesianus* subsp. *capillifolius*.

Alguns comentaris referents a l'assignació taxonòmica del suposat cocodril del Miocè de cala Fonda (Tarragona)

Josep Quintana Cardona^{1,2}

1. Carrer Gustavo Mas, 79-1er. 07760 Ciutadella de Menorca (Illes Balears, España).
2. Institut Català de Paleontologia Miquel Crusafont. Universitat Autònoma de Barcelona, edifici ICTA-ICP, Carrer de les Columnes s/n, Campus de la UIB, 08193 Cerdanyola del Vallès (Barcelona, Espanya). Email: picoguevo@gmail.com

Se proposa una nova assignació taxonòmica per les restes dentàries trobades al Miocè marí de cala Fonda (Tarragona), atribuïdes inicialment a un cocodril. L'absència de crestes mesiodistals, la peculiar ornamentació de la corona i les mides fan pensar en un cetaci odontocet afí a *Scaldicetus grandis* (Du Bus, 1872).

En un article recentment publicat per García-Marsà et al. (2018) es dona a conèixer la troballa d'unes interessants restes dentàries que aquest autors atribueixen a un cocodril de la subfamília Tomistominae Kälin, 1955, sense ser possible una classificació a nivell de gènere degut a l'escassetat d'exemplars.

Els trets que més criden l'atenció de l'exemplar millor conservat (MGB 84518) (García-Marsà et al., 2018: fig. 4A-C) són l'absència de crestes mesiodistals i la presència d'estries i rugositats disposades més o menys irregularment en la corona (*op. cit.*, 2018: 28). La presència de crestes mesiodistals més o menys marcades és un tret bastant característic dels cocodrils (Zoboli et al., 2019), raó per la qual la seva absència fa dubtar, *a priori*, de l'atribució taxonòmica d'aquestes restes, inclús a nivell d'ordre.

L'ornamentació present en l'exemplar de cala Fonda és similar a la de les dents descrites i figurades per Pilleri (1986a: làmines 4 i 5) d'*Scaldicetus grandis* (Du

Bus, 1872) (Cetacea, Odontoceti, Physeteridae), de les quals es diferencia per presentar una lleugera constricció en la meitat de la corona, tampoc present en *S. cf. grandis* (Pilleri, 1986b: làmines 23 i 24). L'alçada de la corona de l'exemplar de Tarragona (uns 28 mm, segons es dedueix de la Fig. 4A de García-Marsà et al., 2018) entra dins el rang de variació d'*S. grandis* procedents de Lecce (Itàlia), comprés entre els 30 i els 13 mm (Pilleri, 1986a). En canvi, la dent de Cala Fonda presenta una corona molt més alta comparada amb *S. cf. grandis* de Baltringen, Alemanya (entre els 9,7 i els 9,5 mm) (Pilleri, 1986b). El diàmetre en la base de la corona (uns 15 mm) també segueix la mateixa tendència, en situar-se dins el rang de variació d'*S. grandis* (17-12 mm) i per sobre de *S. cf. grandis* (9,6-8 mm).

Segons tot el que s'ha dit, sembla probable que la dent de cala Fonda no correspongui a un cocodril, sinó a un cetaci odontocet, que s'atribueix, encara que provisionalment, a *S. aff. grandis*, espècie temporalment present entre el Burdigalià i el Tortonià (Pilleri, 1986b: taula 56), rang temporal en el que s'inclou l'aflorent de cala Fonda.

Bibliografia

- García-Marsà, J., Ari Ferratges-Kwekel, F., Albalat, D. & Ossó, A. 2018.** El cocodril de cala Fonda. Sobre les restes d'un cocodril (Crocodylia: Tomistominae) del Miocè marí de Tarragona. *Nemus*, 8: 23-32.
- Pilleri, G. 1986a.** The miocene Cetacea of the Pietra Leccese with special reference to the Cosimo de Giorgi Collection, Lecce. 27 pp. +11 làmines. G. Pilleri (ed.), Brain Anatomy Institute, University of Berne (Switzerland).
- Pilleri, G. 1986b.** The cetacea of the Western Paratethys (Upper marine Molasse of Baltringen). 69 pp. +40 làmines. G. Pilleri (ed.), Brain Anatomy Institute, University of Berne (Switzerland).
- Zoboli, D., Sanciu, L., Pilolla, G. L. & Delfino, M. 2019.** An overview of the crocodylian fossil record from Sardinia (Italy). *Annales de Paléontologie*, 105:123-137.